

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	10So/79/2015
Identifikačné číslo spisu:	1014201192
Dátum vydania rozhodnutia:	25.05.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Elena Berthotyová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:1014201192.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky, v právnej veci navrhovateľky: Z. H., r. č. XXXXXX/XXXX, bytom C., právne zastúpená JUDr. Evou Borovskou, advokátkou, so sídlom Štefánikova 7, 814 31 Bratislava, proti odporkyni: Sociálna poisťovňa - ústredie, so sídlom Ul. 29. augusta 8 - 10, 813 63 Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporkyne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 07.03.2014 v spojení s rozhodnutím č. XXX XXX XXXX X zo dňa 19.05.2014, o odvolaní navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 8Sd/94/2014 zo dňa 14.07.2015, jednomyseľne, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 8Sd/94/2014 zo dňa 14.07.2015 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d'alšie konanie.

Odôvodnenie

Krajský súd v Bratislave rozsudkom sp. zn. 8Sd/94/2014 zo dňa 14.07.2015 potvrdil podľa § 250q ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „O.s.p.“) rozhodnutie odporkyne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 07.03.2014 v spojení s rozhodnutím č. XXX XXX XXXX X zo dňa 19.05.2014, ktorým bol navrhovateľke podľa § 67 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 43/2004 Z. z. a podľa čl. 46 ods. 2 nariadenia rady /EHS/ č. 1408/71 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnané osoby, samostatne zárobkovo činné osoby a členov ich rodín pohybujúcich sa v rámci spoločenstva od 04.01.2006 priznaný predčasný dôchodok v sume 5.049,- Sk mesačne. Rozhodnutím č. XXX XXX XXXX X zo dňa 07.03.2014 v spojení s rozhodnutím zo dňa 19.05.2014 odporkyňa realizovala rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 10Sd 27/2013 zo dňa 16.10.2013.

V odôvodnení svojho rozhodnutia krajský súd uviedol, že odporkyňa použila pri určení teoretickej sumy pravidlo ustanovené v čl. 47 ods. 1 písm. c/ nariadenia Rady /EHS/ č. 1408/71 podľa ktorého, ak sa podľa právnych predpisov členského štátu dávky počítajú na základe priemerného zárobku, priemerného zvýšenia alebo na základe pomeru, ktorý počas dôb poistenia existoval medzi žiadateľovými nezdanenými zárobkami a priemernými nezdanenými zárobkami všetkých poistených osôb okrem učňov, takúto priemernú výšku alebo pomer určí príslušná inštitúcia tohto uvedeného štátu výlučne na základe dôb poistenia dosiahnutých podľa právnych predpisov uvedeného štátu alebo len na základe

nezdanených zárobkov, ktoré dotknutá osoba poberala počas týchto dôb. Iné z pravidiel, ktoré sú uvedené v čl. 47 nie je možné aplikovať.

Odporkyňa rozhodnutím č. XXX XXX XXXX X zo dňa 07.03.2014 realizovala rozsudok Krajského súdu v Bratislave pod č. k. 10Sd 27/2013 zo dňa 16.10.2013, pričom toto rozhodnutie zmenila v časti odôvodnenia rozhodnutím č. XXX XXX XXXX X zo dňa 19.05.2014. V predchádzajúcom rozhodnutí odporkyňa v odôvodnení uviedla výpočtové pravidlo uvedené v čl. 47 ods. 1 písm. g/ avšak po analýze odporkyňa dospela k záveru, že v danom prípade je potrebné aplikovať ustanovenie čl. 47 ods. 1 písm. c/ nariadenia Rady /EHS/ č. 1408/71. Zmena posudzovania výpočtového pravidla nemala za následok zmenu spôsobu určenia teoretickej sumy dôchodku, odporkyňa však považovala za potrebné zmeniť odôvodnenie rozhodnutia, čo jej zákon č. 461/2003 Z. z. umožňuje. Čo sa týka nerešpektovania predchádzajúceho rozsudku, Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozsudku č. k. 7So 38/2009 zo dňa 26.11.2009 a č. k. 9So 93/2010 zo dňa 08.07.2011 vyslovil právny názor, podľa ktorého rozdelenie spoločného štátu a vznik dvoch samostatných nástupníckych štátov je osobitnou historickou okolnosťou s obmedzeným časovým účinkom na právne vzťahy, ktoré vznikli počas trvania spoločného štátu a preto sa má v súlade s čl. 7 ods. 2 nariadenia /EHS/ č. 1408/71 použiť čl. 20 Zmluvy medzi Slovenskou a Českou republikou o sociálnom zabezpečení a nie je potrebné skúmať alternatívu výhodnosti uplatňovania čl. 20 Zmluvy. Skutočnosť, že ak mal zamestnávateľ ku dňu rozdelenia ČSFR sídlo v Českej republike všetky doby zabezpečenia pred tohto dňa sa považujú za doby zabezpečenia podľa právnych predpisov Českej republiky, čo potvrdil aj Najvyšší súd Slovenskej republiky vo svojom rozhodnutí č. k. 7So 114/2011 zo dňa 31.07.2012 (R 69/2013). Čo sa týka námietky navrhovateľky v mene Slovenská koruna podľa § 293ar ods. 1 prvá veta zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 659/2007 suma dávky, na ktorú vznikol nárok pred dňom zavedenia eura v Slovenskej republike a o ktorej nebolo právoplatne rozhodnuté do dňa bezprostredne predchádzajúceho dňu zavedenia eura sa určí v slovenských korunách a za obdobie vzniku nároku na výplatu dávky do dňa bezprostredne predchádzajúceho dňu zaradenia eura sa prepočíta na sumu v eurách podľa konverzného kurzu. V súlade s tým, že vo výroku napadnutého rozhodnutia správne uvedené, že od 04.01.2006 je priznaný predčasný starobný dôchodok v sume 5.049,- Sk mesačne ak 01.01.2009 vyplácaný predčasný starobný dôchodok v sume 5.970,- Sk mesačne sa podľa § 293ar ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 659/2007 od 01.01.2009 prepočítal podľa konverzného kurzu (1,- euro = 30,1260 Sk) na sumu v eurách a zaokrúhlil sa nahor na sumu 198,20 eur mesačne. Čo sa týka námietky diskriminácie, k diskriminácii by došlo u tých poberateľov, ktorí získali všetku dobu podľa predpisov Slovenskej republiky, by došlo vtedy, ak by navrhovateľke odporkyňa priznala dôchodkovú dávku aj za doby získané pred 01.01.1993, t. j. by došlo k zhodnoteniu jednej poistnej doby dvakrát. K námietke rozporu s ustanoveniami nariadenia Rady /EHS/ č. 1408/71 súd je toho názoru, že podľa preambuly nariadenia Rady /EHS/ č. 1408/71 ustanovenia o koordinácii musia zaručiť pracovníkom, ktorí sa pohybujú v rámci spoločenstva na nich závislým osobám a pozostalým osobám zachovanie práv a výhod, ktoré nadobudli.

Proti rozsudku krajského súdu podala navrhovateľka v zákonnej lehote odvolanie, v ktorom namietala vydanie zmenového rozhodnutia, zmenu právnej kvalifikácie v súvislosti s aplikáciou čl. 47 nariadenia Rady /EHS/ č. 1408/71 a nedostatočné odôvodnenie použitia konkrétneho výpočtového pravidla, uvedeného v čl. 47 nariadenia Rady /EHS/ č. 1408/71. Ďalej namietala skutočnosť, že dôchodok jej bol k dátumu priznania priznaný v mene Slovenská koruna a že Sociálna poisťovňa podľa názoru navrhovateľky napadnutými rozhodnutiami nerešpektovala právny názor Krajského súdu v Bratislave a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo vzťahu k hodnoteniu dôb zabezpečenia, získaných navrhovateľkou pred dňom rozdelenia Českej a Slovenskej Federatívnej republiky. Zároveň namietala nesúladsť s ustanoveniami Rady /EHS/ č. 1408/71.

Odporkyňa vo svojom vyjadrení uviedla, že považuje dôvody, ktoré uvádza navrhovateľka, za neopodstatnené. Čo sa týka skutočnosti hodnotenia dôb zabezpečenia získaných navrhovateľkou pred dňom rozdelenia Českej a Slovenskej republiky, ak mal zamestnávateľ ku dňu rozdelenia ČSFR sídlo v Českej republike, všetky doby zabezpečenia pred tohto dňa sa považujú za doby zabezpečenia podľa právnych predpisov Českej republiky, čo potvrdil aj Najvyšší súd Slovenskej republiky vo svojom rozhodnutí č. k. 7So/38/201d z 31. júla 2012. Pokiaľ ide o námietku navrhovateľky týkajúcej sa meny

Slovenská koruna, suma dávky na ktorú vznikol nárok pred dňom zavedenia eura v Slovenskej republike, a o ktorej nebolo právoplatne rozhodnuté do dňa bezprostredne predchádzajúceho dňa zavedenia eura sa určí v slovenských korunách, a za obdobie vzniku nároku na výplatu dávky do dňa bezprostredne predchádzajúceho dňa zavedenia eura sa prepočíta na sumu v eurách podľa konverzného kurzu. K námietke týkajúcej sa diskriminácie navrhovateľky poukazuje na ustálenú judikatúru ESĽP, podľa ktorej právo na užívanie práv zaručených Európskym dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd bez diskriminácie, zaručených čl. 14, je porušené, ak štáty bez objektívneho a rozumného ospravedlnenia zaobchádzajú odlišne s osobami v analogických situáciách alebo nezaobchádzajú odlišne s osobami, ktorých situácie sa citeľne líšia. Navrhovateľka nepreukázala, že by s ňou Sociálna poisťovňa zaobchádzala odlišne ako s inými poistencami, ktorí sa ocitli v podobnej situácii. Podľa čl. 12 ods. 1 nariadenia Rady č. 1408/41 sa ustanovuje zásada, že nie je možné priznať ani zachovať nárok na niekoľko dávok tohto istého druhu za jednu a tú istú dobu povinného poistenia. Postup odporkyne bol teda v súlade s čl. 12 ods. 1 nariadenia Rady.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a po zistení, že odvolanie bolo podané oprávnenou osobou v zákonnej lehote (§ 204 ods. 1 O.s.p.) a ide o rozsudok, proti ktorému je podanie odvolania prípustné (§ 202 O.s.p. v spojení s § 250s O.s.p.), dospel jednomyseľne k záveru, že napadnuté rozhodnutie krajského súdu je potrebné zrušiť, nakoľko konanie krajského súdu trpí vadami, ktorými odňal navrhovateľke možnosť konať pred súdom.

Podľa § 157 ods. 2 O.s.p. v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľka domáhala a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadrila odporkyňa, prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

Z ustálenej judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, Ústavného súdu Slovenskej republiky ako aj Európskeho súdu pre ľudské práva vyplýva, že efektívny súdny prieskum rozhodnutí štátnych orgánov za účelom zabezpečenia práv a záujmov jednotlivcov je základným prvkom systému ochrany ľudských práv. Podstata základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na nezávislom a nestrannom súde. Tomuto právu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov.

Vykladať a aplikovať zákony je v právomoci všeobecných súdov, pričom tento výklad nesmie byť arbitrárny a musí byť náležite odôvodnený. Rozhodnutie súdu musí byť odôvodnené a musí byť z neho dostatočne zrejmé, na základe čoho súd dospel k svojmu rozhodnutiu. Aj keď nie je nevyhnutné, aby sa súd vysporiadal s úplne všetkými argumentmi účastníkov, vyjadrenie, ktoré bolo akceptované a malo rozhodujúci vplyv na výsledok sporu musí byť zdôvodnené jasne a nepochybne. Dôvody musia byť špecifikované s ohľadom na skutkové okolnosti prípadu a nie len odkazovať na určité časti zákonov. Akýkoľvek nedostatok alebo neadekvátnosť v odôvodnení môže viesť k neplatnosti rozsudku z formálnych dôvodov.

Krajský súd pri odôvodňovaní napadnutého rozsudku vôbec nepostupoval v zmysle vyššie uvedených zákonných pravidiel. Z rozsudku nie je vôbec zrejmé, akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil a ako vec právne posúdil.

Tak ako je to zrejmé z vyššie uvedenej citácie napadnutého rozsudku, krajský súd namiesto logického a právneho odôvodnenia výrokovvej časti rozsudku v závere svojho odôvodnenia len stručne zopakoval opis priebehu administratívneho konania a na to vyslovil názor, že: „Po preskúmaní napadnutého rozhodnutia v spojení s rozhodnutím odporcu zo dňa 19.05.2014 súd dospel k záveru, že odporkyňa pri posúdení nároku navrhovateľky na predčasný starobný dôchodok postupovala správne a v súlade so zákonom a preto konajúci súd napadnutú rozhodnutie č. XXX XXX XXXX X zo dňa 07.03.2014 v

spojení s rozhodnutím č. XXX XXX XXXX X zo dňa 19.05.2014 ako vecne správne potvrdil podľa § 250q ods. 2 O.s.p.“

Odvolaciemu súdu nie je zrejmé, na základe akých skutkových okolností a dôkazov dospel krajský súd k svojmu záveru, a akým spôsobom na skutkový stav aplikoval relevantné ustanovenia právnych predpisov. Odôvodnenie rozsudku, keď sa súd len stotožní s postupom a rozhodnutím odporkyne, bez toho, aby svoj záver podporil jasnou právnou argumentáciou, nemožno považovať za presvedčivé a zákonné. Pritom z opravného prostriedku navrhovateľky celkom jednoznačne vyplýva, že jej nie je jasná a zrozumiteľná okrem iného aj zmena právnej kvalifikácie v súvislosti s aplikáciou čl. 47 nariadenia Rady /EHS/ č. 1408/71 a nedostatočné odôvodnenie použitia konkrétneho výpočtového pravidla, uvedeného v čl. 47 nariadenia Rady /EHS/ č. 1408/71.

Krajský súd aj napriek tomu, že sa touto námietkou vo svojom rozhodnutí zaoberal, skonštatoval len, že: „odporkyňa použila pri určení teoretickej sumy pravidlo ustanovené v čl. 47 ods. 1 písm. c/ nariadenia Rady /EHS/ č. 1408/71 podľa ktorého, ak sa podľa právnych predpisov členského štátu dávky počítajú na základe priemerného zárobku, priemerného zvýšenia alebo na základe pomeru ktorý počas dôb poistenia existoval medzi žiadateľovými nezdanenými zárobkami a priemernými nezdanenými zárobkami všetkých poistených osôb okrem učňov, takúto priemernú výšku alebo pomer určí príslušná inštitúcia tohto uvedeného štátu výlučne na základe dôb poistenia dosiahnutých podľa právnych predpisov uvedeného štátu alebo len na základe nezdanených zárobkov, ktoré dotknutá osoba poberala počas týchto dôb. Iné z pravidiel, ktoré sú uvedené v čl. 47 nie je možné aplikovať. Odporkyňa rozhodnutím č. XXX XXX XXXX X zo dňa 07.03.2014 realizovala rozsudok Krajského súdu v Bratislave pod č. k. 10Sd 27/2013 zo dňa 16.10.2013 pričom toto rozhodnutie zmenila v časti odôvodnenia rozhodnutím č. XXX XXX XXXX X zo dňa 19.05.2014. V predchádzajúcom rozhodnutí odporkyňa v odôvodnení uviedla výpočtové pravidlo uvedené v čl. 47 ods. 1 písm. g/ avšak po analýze odporkyňa dospela k záveru, že v danom prípade je potrebné aplikovať ustanovenie čl. 47 ods. 1 písm. c/ nariadenia Rady /EHS/ č. 1408/71. Zmena posudzovania výpočtového pravidla nemala za následok zmenu spôsobu určenia teoretickej sumy dôchodku, odporkyňa však považovala za potrebné zmeniť odôvodnenie rozhodnutia, čo jej zákon č. 461/2003 Z. z. umožňuje“. Odvolaciemu súdu však z uvedeného odôvodnenia nevyplýva, z akého dôvodu odporkyňa aplikovala ustanovenie čl. 47 ods. 1 písm. c/ nariadenia Rady /EHS/ č. 1408/71 namiesto pravidla uvedeného v čl. 47 ods. 1 písm. g/ nariadenia Rady, resp. po akej analýze odporkyňa dospela k tomuto názoru.

Z ustanovenia § 246 ods. 1 O.s.p. vyplýva, že konanie v správnom súdnictve je v zásade dvojinstančné. Nie je úlohou odvolacieho súdu domýšľať dôvody, pre ktoré prvostupňový súd rozhodol vo veci tak, ako rozhodol, ani nahrádzať úlohu prvostupňového súdu v súdnom prieskume rozhodnutí správnych orgánov. Ak by odvolací súd takúto úlohu na seba zobral, potom by vážnym spôsobom zasiahol do práva účastníka konať pred súdom, nakoľko by ho de facto obral o možnosť dvojinstančného konania garantovaného v týchto prípadoch zákonom.

Najdôležitejšou časťou odôvodnenia akéhokolvek rozsudku je tzv. právna veta, t. j. právny názor konajúceho súdu, ktorý odôvodňuje výrok a umožňuje každému pochopiť, prečo konajúci súd vo veci rozhodol tak, ako rozhodol. Pri nedostatku právnej vety, nie je možné dospieť ani k záveru, či je rozhodnutie prvostupňového súdu vo výroku vecne správne, keďže výroku nekorešponduje žiadne relevantné odôvodnenie.

Úlohou súdu v preskúmvacom konaní je preskúmať zákonnosť postupu a rozhodnutia správneho orgánu v medziach opravného prostriedku, pričom v danom prípade krajský súd týmto spôsobom vôbec nepostupoval a s námietkami navrhovateľky uvedenými v opravnom prostriedku sa nijako nevysporiadal. Krajský súd len veľmi stručne uviedol, čoho sa domáhala navrhovateľka v opravnom prostriedku a následne reprodukoval obsah vyjadrenia odporcu.

Ako vyplýva z vyššie uvedeného, krajský súd pochybil, keď potvrdil rozhodnutie odporcu bez toho, aby sa v odôvodnení svojho rozhodnutia riadne vysporiadal so všetkými podstatnými námietkami, ktoré boli

v opravnom prostriedku uvedené. Takéto rozhodnutie možno považovať za arbitrárne, pretože aj nedostatočne odôvodnené rozhodnutie súdu môže zasiahnuť do práva na súdnu ochranu, ktorá je garantovaná každému Ústavou Slovenskej republiky.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto podľa § 221 ods. 1 písm. f/ O.s.p. napadnutý rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie, pričom v novom konaní krajský súd preskúma zákonnosť postupu a rozhodnutia odporcu, vo veci opätovne rozhodne, pričom rozhodne aj o trovách tohto odvolacieho konania, podľa § 224 ods. 3 O.s.p. a svoje rozhodnutie aj náležite odôvodní, podľa § 157 ods. 2 O.s.p..

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok **n i e j e** prípustný.